

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Філологічний факультет
Кафедра германської філології**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи **Н.В. Михальченко**
«30» серпня 2023 р.

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СОЦІОЛІНГВІСТИЧНІ ТА ПРАГМАТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ**

Ступінь магістра
Галузь знань 03 Гуманітарні науки
035 Філологія
035.041 Германські мови та літератури (переклад включно),
перша - англійська
Освітня програма: Переклад

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Солодка Анжеліка Костянтинівна, професор кафедри германської філології

РЕЦЕНЗЕНТ: М.В.Герін, Генеральний директор товариства з обмеженої відповідальністю «ТРАНСЛІНК-Україна»

Програму схвалено на засіданні кафедри германської філології

Протокол № 1 від 28.08. 2023 р.

Завідувач кафедри германської філології (Мироненко Т.П.)

Програму погоджено навчально-методичною радою філологічного факультету

Протокол № 1 від 28.08.2023 р.

Голова навчально-методичної комісії (Дем'яненко О.Є.)

Програму погоджено навчально-методичною радою університету

Протокол № 12 від 30.08.2023 р.

Голова навчально-методичної ради університету

Анотація

В процесі вивчення курсу «Соціолінгвістичні та прагматичні проблеми перекладу» студенти знайомляться з основними постулатами сучасної когнітивної лінгвістики, з процесом впровадження засад когнітивної лінгвістики в сучасну перекладацьку теорію. Студентів мають змогу засвоїти систему знань про когнітивні засади перекладацького процесу; визначити низку когнітивно зумовлених перекладацьких труднощів на рівні відтворення тексту, навчитися відібрати перекладацькі методи та способи, які слугують подоланню цих труднощів; поглибити навички перекладацького аналізу тексту з огляду на реалізацію когнітивних вимірів тексту.

Ключові слова: когнітивна лінгвістика, соціолінгвістичні проблеми перекладу, прагматика мови

Annotation

In the process of studying the course "Sociolinguistic and pragmatic problems of translation" students get acquainted with the basic postulates of modern cognitive linguistics, with the process of introducing the principles of cognitive linguistics in modern translation theory. levels of text reproduction, learn to select translation methods and techniques that serve to overcome these difficulties, deepen the skills of translation analysis of the text in view of the implementation of cognitive dimensions of the text.

Keywords: cognitive linguistics, social cultural problems of translation, pragmatics of language

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Соціолінгвістичні та прагматичні проблеми перекладу» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів спеціальності 035.041 Філологія. Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, за освітньо-професійною програмою «Переклад».

Предметом вивчення є соціолінгвістичний та прагматичний переклад

Міждисциплінарні зв'язки: теорія і практика кроскультурної взаємодії, переклад спеціальних текстів, комунікативні стратегії англійської мови, двосторонній переклад.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

1. 1. Мета: засвоєння основних постулатів лінгвокогнітивної теорії та оволодіння їх вмілим використанням під час перекладацького аналізу різних типів тексту, зокрема текстів художньої літератури.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни є: познайомити студентів з основними постулатами сучасної когнітивної лінгвістики; познайомити студентів з процесом впровадження засад когнітивної лінгвістики в сучасну перекладацьку теорію; сформувані у студентів систему знань про когнітивні засади перекладацького процесу; визначити низку когнітивно зумовлених перекладацьких труднощів на рівні відтворення тексту та відібрати перекладацькі методи та способи, які слугують подоланню цих труднощів; поглибити навички перекладацького аналізу тексту з огляду на реалізацію когнітивних вимірів тексту.

Програмні результати навчання:

1. Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.
2. Упевнено володіти державною та іноземними мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.
3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.
4. Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.
5. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.
6. Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.
7. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці.
8. Оцінювати історичні надбання та новітні досягнення літературознавства..
9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.
10. Збирати й систематизувати мовні, літературні, фольклорні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів (залежно від обраної спеціалізації).
11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.
12. Дотримуватися правил академічної доброчесності.
13. Доступною аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцем, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.
14. Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів.
15. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

16. Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

17. Планувати, організовувати, здійснювати і презентувати дослідження та/або інноваційні розробки в галузі перекладу.

18. Здійснювати перекладацький аналіз текстів, редагувати тексти різних стилів та жанрів при перекладі, використовувати сучасні перекладацькі програми та програмне забезпечення для досягнення перекладацької еквівалентності у міжкультурній комунікації.

I. Загальнопредметні:

1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
 2. Здатність бути критичним і самокритичним.
 3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
 5. Здатність працювати в команді та автономно.
 6. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
 9. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
 11. Здатність проведення досліджень на належному рівні.
 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
-

II. Фахові:

1. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.
2. Здатність осмислювати літературу як полі систему, розуміти еволюційний шлях розвитку вітчизняного і світового літературознавства.
3. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.
4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і освітніх методологічних принципів.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Тема 1. Лінгвокультурні, когнітивні та комунікативні виміри сучасних мовознавчих досліджень
Переклад як інтерлінгвістичний трансфер

Тема 2. Авторські концепції перекладу в рамках лінгвокогнітології

Тема 3. Моделювання процесу перекладу. Моделі усного перекладу

Тема 4. Моделі писемного перекладу

Тема 5. Лінгвокогнітивна модель перекладу. Лінгвокогнітивні чинники, що визначають вибір стратегії перекладу

Тема 6. Використання лінгвокогнітивного підходу у перекладознавчих студіях

Тема 7. Соціолінгвістична модель перекладу. Соціокультурне моделювання як метод вивчення етнокультури і ментальної реальності людини

Тема 8. Використання теорії культурних вимірів у перекладі

Тема 9. Прагматичні проблеми перекладу. Переклад як відображення певного

3. Рекомендована література

Базова

1. Солодка А.К. Соціолінгвістичні та прагматичні проблеми перекладу. Навчально-методичний посібник. Миколаїв. 2019.
2. Синегуб С.В. Навчальний посібник з основ перекладацького аналізу тексту (для студентів 4-5 курсів факультету перекладачів та лінгвістики). – К.: Вид-во МНТУ, 2005. – 159 с
3. Nord Chr. Textanalyse und Übersetzen. Theoretische Grundlagen, Methode und didaktische Anwendung einer übersetzungsrelevanten Textanalyse. – Heidelberg: Julius Groos Verlag, 1988. – 380 S.
4. Koller W. Einführung in die Übersetzungswissenschaft. – Heidelberg: Quelle und Meyer, 2004. – 341 S.
- Nord Chr. Einführung in das funktionale Übersetzen. – Tübingen: France Verlag, 1993. – 315 S.

Допоміжна

1. Havris W, Proroczenko O.: Deutsch-Ukrainisches Phraseologisches Wörterbuch. – К.: Освіта, 1985. – 453 с.

4. Інформаційні ресурси

1. <http://nbuv.gov.ua/>
2. <http://www.nplu.org/>
3. <http://www.lsl.lviv.ua/>
4. <http://www.ukrbook.net/>
5. <http://www.odnb.odessa.ua/>
6. <http://korolenko.kharkov.com/>
7. <http://www.library.vn.ua/>
8. <http://ounb.lutsk.ua/>
9. <http://www.lib.dp.ua/>
10. <http://www.lib.zt.ua/>

5. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік.

6. Засоби діагностики успішності навчання: контрольні роботи, самостійна робота студента, написання реферату, наукової статті, участь у конференції, створення індивідуального проєкту.